

جهانی شدن و توزیع در آمد؛ شواهدی از کشورهای در حال رشد و توسعه یافته

سید علی پایتختی اسکویی^۱، لاله طبقچی اکبری^۲

(تاریخ دریافت: ۹۲/۸/۶، تاریخ پذیرش: ۹۳/۶/۳)

چکیده

امروزه، نقش جهانی شدن در توزیع در آمد، از اهم موضوعات مورد بحث اقتصاددانان تلقی می‌شود و نظریات گوناگونی در این زمینه توسط موافقان و مخالفان ارائه شده، به طوری که بررسی و ارزیابی اثرات توزیعی منافع جهانی شدن، لازم و ضروری به نظر می‌رسد. در این مقاله، آثار جهانی شدن، بیکاری، تورم، رشد اقتصادی و هزینه‌های سرمایه گذاری دولت بر توزیع در آمد (به عنوان شاخص سنجش نابرابری در آمد) برای ۱۷ کشور منتخب جهان به تفکیک ۹ کشور در حال توسعه و ۸ کشور رشد یافته طی دوره‌ی زمانی ۲۰۰۱-۲۰۱۰ مورد مطالعه قرار گرفته است. به منظور پی بردن به جزئیات نتایج، علاوه بر برآورد دو مدل جداگانه برای کشورهای در حال توسعه و رشد یافته، ۱۷ کشور منتخب نیز در قالب یک مدل واحد، مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفته‌اند. برای برآورد اثرات متغیرها، از تکنیک هم انباشتگی پانلی به شیوه‌های حداقل مربعات معمولی

۱. (نویسنده‌ی مسئول)، استادیار و عضو هیئت علمی گروه اقتصاد دانشگاه آزاد اسلامی، واحد تبریز Paytakhti@iaut.ac.ir; oskoee@yahoo.com
۲. دانش آموخته‌ی کارشناسی ارشد دانشگاه آزاد اسلامی، واحد تبریز، و مدرس دانشگاه آزاد اسلامی واحد هریس Laleh_tabagchi@yahoo.com

(OLS)، حداقل مربعات معمولی پویا (DOLS) و حداقل مربعات معمولی کاملاً اصلاح شده (FMOLS) استفاده گردیده است. نتایج برآوردها حاکی از آن است که متغیرهای شاخص ترکیبی جهانی شدن، رشد اقتصادی و هزینه‌های سرمایه‌گذاری دولت، دارای تأثیر مثبت و معنی‌دار بر وضعیت توزیع درآمد است، در حالی که متغیرهای تورم و بیکاری، تأثیر منفی و معنی‌دار در هر دو گروه از کشورهای مورد بررسی دارند. از طرف دیگر، میزان تأثیر پذیری وضعیت توزیع درآمد کشورهای در حال توسعه نسبت به کشورهای توسعه یافته، از شاخص جهانی شدن بیشتر است. کلید واژه‌ها: جهانی شدن، توزیع درآمد، تکنیک هم‌انباشتگی پانلی.

۱ - مقدمه

جهانی شدن از جمله موضوعات به نسبت جدید و قابل توجهی است که علاوه بر طرح در محافل مختلف علمی و نظری، ذهن بیشتر اندیشمندان و فرهیختگان عرصه‌های سیاسی، اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و حقوقی را به خود معطوف کرده، به گونه‌ای که همگان کم و بیش بر این نکته صحنه گذاشته‌اند که این الگوی فراگیر به ناچار بر تمامی جوانب حیات بشری سایه می‌گستراند، و بی تردید آن را تحت تأثیر خود قرار می‌دهد (گرچی و برهانی پور، ۱۳۸۷، ۱۰۰).

جهانی شدن به صورت یک نیروی مسلط، در عصر حاضر، روابط مبتنی بر وابستگی متقابل ملت‌ها و دولت‌ها را شکل داده و فرصت‌ها و چالش‌های جدیدی را برای کشورهای مختلف از طریق آزادسازی اقتصادی، سرمایه‌گذاری خارجی، گردش سرمایه، تبادل اطلاعات، تغییرات تکنولوژیک و ... ایجاد کرده است (مالک، ۱۳۸۸، ۲۳).

شاید بتوان گفت، رشد سریع و بی‌سابقه‌ی فعالیت‌های اقتصادی بین کشورهای در سال‌های اخیر از پیامدهای جهانی شدن است، و گرایش کشورهای به این پدیده، منجر به تأثیر پذیری اقتصاد تمامی کشورهای جهان اعم از موافق و مخالف شده است. بر این اساس، شناخت اثرات جهانی شدن، جهت اجتناب از مضرات و بهره‌برداری از منافع آن، ضروری است. توزیع درآمد از جمله متغیرهایی است که مطالعه در مورد تأثیر جهانی شدن بر آن ضروری به نظر می‌رسد (میلانویک، ۲۰۰۲، ۲).

سؤال اساسی تحقیق این است که جهانی شدن چه تأثیری بر توزیع درآمد دارد؟

از آن جایی که در اکثر مطالعات انجام گرفته، در زمینه‌ی ارتباط بین توزیع درآمد با متغیرهای عمده‌ی کلان اقتصادی، توجه چندانی به متغیر جهانی شدن در قالب یک شاخص ترکیبی به ویژه در قالب تکنیک‌های هم‌انباشتگی پانلی نشده، و در صورت انجام نیز عمدتاً به روش حداقل مربعات معمولی تکیه شده است، این مطالعه تلاش می‌کند تاثیر متغیرهای جهانی شدن (در قالب شاخص ترکیبی)، بیکاری، تورم، رشد اقتصادی و سرمایه‌گذاری دولت را به عنوان عوامل تاثیر گذار بر توزیع درآمد در ۱۷ کشور منتخب جهان (به تفکیک ۹ کشور در حال توسعه و ۸ کشور توسعه یافته) طی دوره‌ی زمانی ۲۰۰۱-۲۰۱۰) به شیوه‌ی هم‌انباشتگی پانلی با رهیافت‌های حداقل مربعات معمولی^۱ (OLS)، حداقل مربعات معمولی پویا^۲ (DOLS) و حداقل مربعات معمولی کاملاً اصلاح شده^۳ (FMOLS)، مورد مطالعه و بررسی قرار دهد؛ همچنین به منظور پی بردن به جزئیات نتایج، علاوه بر بر آورد دو مدل جداگانه برای کشورهای در حال توسعه و توسعه یافته، ۱۷ کشور منتخب نیز در قالب یک مدل واحد مورد تجزیه و تحلیل قرار می‌گیرند. فرضیه‌ی بررسی میزان تأثیر پذیری بیشتر توزیع درآمد کشورهای در حال توسعه نسبت به کشورهای توسعه یافته، از شاخص ترکیبی جهانی شدن نیز مورد آزمون و بررسی واقع می‌شود.

مقاله‌ی حاضر در شش بخش به قرار ذیل تنظیم شده است: در بخش دوم، مبانی نظری، در بخش سوم، مطالعات و پژوهش‌های انجام شده، در بخش چهارم، روش‌شناسی تحقیق، و در بخش پنجم، یافته‌های تجربی تحقیق ارائه شده‌اند و بخش ششم به نتیجه‌گیری و پیشنهادات اختصاص یافته است.

۲- مبانی نظری

برای بررسی تأثیر جهانی شدن بر توزیع درآمد، می‌توان از تئوری‌های موجود در اقتصاد کلان بهره جست. برای این منظور، براساس مباحث اقتصاد کلان، مفاهیم جهانی شدن و نیز نحوه‌ی تأثیرگذاری جهانی شدن بر توزیع درآمد، مورد بحث و بررسی قرار می‌گیرد.

پدیده‌ی جهانی شدن، یکی از موضوعات علوم اجتماعی است که هر چند در مورد

1. Ordinary Least Squares
2. Dynamic Ordinary Least Squares
3. Fully Modified Ordinary Least Squares

آن بحث‌های زیادی انجام شده، ولی هنوز تعریفی جامع و فراگیر که در بردارنده‌ی تمامی جوانب این پدیده باشد، ارائه نگردیده و مشاجرات و ابهامات فراوانی در مورد آن همچنان وجود دارد. برخی، جهانی شدن را مرحله‌ای از سرمایه داری و یا مدرنیته‌ی جدید خوانده، و برخی آن را یک راه تفکر معرفی کرده‌اند (بهکیش، ۱۳۸۱: ۲۴). برخی کوشیده‌اند، جهانی شدن را به عنوان مفهومی در چارچوب کل تحولات فرهنگی، سیاسی، اجتماعی و اقتصادی تبیین نمایند، در حالی که برخی آن را به عنوان مفهومی اقتصادی تعریف می‌کنند. دسته‌ی اول، جهانی شدن را به معنای عام در نظر گرفته، و دسته‌ی دوم، تنها به جهانی شدن اقتصاد اشاره نموده‌اند.

در بیانی کلی، جهانی شدن را می‌توان فرآیند ادغام اقتصادهای ملی در اقتصاد فراگیر جهانی دانست که عوامل تولید (نیروی کار، سرمایه و منابع انرژی)، تکنولوژی و اطلاعات، آزادانه از مرزهای جغرافیایی عبور کرده و محصولات تولیدی (کالا و خدمات) آزادانه به بازارهای کشورهای مختلف وارد شوند (گرچی و برهانی پور، ۱۳۸۷: ۱۰۱). به عبارت دیگر، به محو شدن مرزهای جداکننده‌ی جهان و حرکت تدریجی به سوی نوعی همگنی یا همگونگی (در عرصه‌های اقتصادی، سیاسی، اجتماعی و فرهنگی) که در واقع می‌توان آن را نوعی حرکت از کثرت به وحدت دانست، جهانی شدن گفته می‌شود (شجاعی زند، ۱۳۸۲: ۳۰). این مؤلفه‌ها و ابعاد را می‌توان در موارد ذیل خلاصه نمود:

الف) بعد اقتصادی؛ جهانی شدن اقتصاد، توأم با خصوصی سازی، آزادسازی تجارت، مقررات زدایی در تجارت، کاهش مالیات‌ها، به حداقل رساندن نظارت دولت، رشد سریع شرکت‌های چند ملیتی، گسترش مراکز مالی جهانی، مهاجرت کارگران، تحوّل در حمل و نقل و شبکه‌ی ارتباطات و وابستگی ارزش اقتصاد به تجارت اطلاعات و نه تجارت مواد، است.

ب) بعد سیاسی؛ وجه سیاسی جهانی شدن، کاهش نقش دولت - ملت‌ها و افزایش نقش و اقتدار شرکت‌ها و سازمان‌های فراملی است. در سیاست جهانی، دولت‌های ملی به تدریج کنترل، مدیریت و اختیارات خود را از دست داده و نظارت آن‌ها بر نیروهای داخلی کم‌رنگ می‌شود. عامل این تحقّق جهانی شدن در عرصه‌ی سیاست، خود دولت‌ها هستند که از طریق پیوستن ارادی به شبکه‌ها و سازمان‌های فراملی و به ویژه سازمان تجارت جهانی، مبادرت به تضعیف درونی خود کرده و تسلط کشورهای مرکزی بر خود را افزایش می‌دهند.

ج) بعد اجتماعی؛ گسترش سریع مهاجرت‌ها و صنعت توریسم، جهانی شدن الگوهای زندگی و مسایل مشترک جهانی، همگی از نمادهای جهانی شدن اجتماعی محسوب می‌شوند.

د) بعد فرهنگی؛ جهانی‌شناسی فرهنگی را می‌توان در برگیرنده‌ی فرایندها و عواملی دانست که هرگونه محدودیت و بستار فرهنگی زندگی اجتماعی را تعدیل نموده یا از میان بر می‌دارد. به بیان دیگر، جهانی شدن فرهنگی، عبارت از شکل‌گیری و گسترش فرهنگی خاص در عرصه‌ی جهانی است. این فرایند، موجی از هم‌گونی فرهنگی را در جهان پدید آورده و همه‌ی خاص‌های فرهنگی را به چالش می‌طلبد. جهانی شدن در عین این که اقتصادی فراملی در عرصه‌ی اقتصاد و جامعه‌ای فراملی در عرصه‌ی سیاست به وجود می‌آورد، فرهنگی جهانی را نیز شکل می‌دهد. جهانی‌سازی فرهنگی که در برگیرنده‌ی نوعی یکسان‌سازی فرهنگی است، فرهنگ مصرف جهانی شده را با رسانه‌های جهانی به گردش درمی‌آورد که با توجه به برتری علمی، فنی و تکنولوژیکی و رسانه‌ای، فرهنگ مزبور، فرهنگ غربی خواهد بود و از این طریق، شاخصه‌ها و ارزش‌های تجدید غربی به تمامی دنیا صادر می‌شود (حجازی، ۱۳۸۲).

در مبانی نظری، از ابعاد مختلفی به ارتباط بین جهانی شدن و توزیع درآمد پرداخته شده است. با توجه به نظریه‌ی استالپر^۱ و ساموئلسن^۲ (۱۹۴۱)، آزادسازی تجارت در هر کشور، تقاضا برای نهاده‌ی تولیدی را که نسبتاً در آن کشور فراوان‌تر است، افزایش خواهد داد و به تبع آن، قیمت آن نهاده نیز بالاتر خواهد رفت. از آن‌جا که در کشورهای رشد یافته، نیروی کار ماهر و در کشورهای در حال توسعه، نیروی کار غیرماهر فراوان است، آزادی تجارت در این دو گروه کشورها، باعث افزایش تقاضا و دستمزد کارگران ماهر در کشورهای توسعه یافته خواهد شد، اما در کشورهای در حال توسعه، بر تقاضا و دستمزد کارگران غیرماهر افزوده می‌شود. در نتیجه، آزادسازی تجارت در کشورهای در حال توسعه، نابرابری را کاهش و در کشورهای توسعه یافته، موجب افزایش آن خواهد شد (میلانویک^۳، ۲۰۰۵، ۸).

1. Stolper
2. Samuelson
3. Milanovic

با تقسیم نیروی کار در کشورهای رشد یافته و در حال توسعه، در سه دسته‌ی بدون مهارت، با مهارت‌های پایه‌ای (متوسط) و ماهر، می‌توان عنوان کرد که در مراحل اولیه‌ی جهانی شدن، تقاضای ایجاد شده توسط گسترش تجارت و افزایش درجه‌ی باز بودن اقتصاد، درآمد نیروی کار با مهارت متوسط و نیروی کار ماهر افزایش یافته، اما درآمد نیروی کار غیرماهر کاهش می‌یابد. با ادامه‌ی فرآیند جهانی شدن، نیروهای کار بدون مهارت به تدریج مهارت‌های پایه‌ای و تخصصی‌تر را فرا می‌گیرند و نابرابری درآمدی، کاهش می‌یابد (وود، ۱۹۹۴).

اگرچه تحقیقات موجود برای بررسی اثر جهانی شدن بر توزیع بر درآمد، عمدتاً از طریق تجارت است، اما اثر جریان‌ات ورودی سرمایه گذاری مستقیم خارجی^۲ (FDI) بر توزیع درآمد نیز حائز اهمیت فراوانی است.

ماندل^۳ (۱۹۵۷)، فرضیه‌انگاری کرد که افزایش جریان‌ات ورودی FDI، نابرابری‌های درآمدی در کشورهای واردکننده را کاهش می‌دهد. با فرض انتقال سرمایه‌ی بین‌المللی از یک کشور به کشور دیگر، سرمایه‌ی بیشتری در کشور واردکننده نسبت به قبل ایجاد می‌شود. بازتاب افزایش در تولید نهایی نیروی کار، دستمزد را در کشوری که FDI را جذب کرده، افزایش می‌یابد و در نتیجه، نابرابری درآمدی در کشور واردکننده را کاهش می‌دهد (ماه،^۴ ۲۰۰۳، ۱۵۹).

به اعتقاد فیگینی و جرج^۵ (۱۹۹۹)، اثر جریان‌ات ورودی بر توزیع درآمد، بسته به مراحل مختلف، متفاوت است. آن‌ها چنین فرض کردند که در مرحله‌ی اول حضور شرکت‌های چند ملیتی، تکنولوژی‌های جدید، مهارت‌های نیروی کار اداری را بالا می‌برد، و در نتیجه، دستمزد آن‌ها افزایش می‌یابد، در حالی که کارگران غیرماهر، باقی می‌مانند و نیروی کار اداری، ماهر می‌شوند، اما در مرحله‌ی دوم، کارگران، مهارت لازم را برای کار کردن با تکنولوژی جدید می‌آموزند، به گونه‌ای که کسب مهارت، طی فرآیند «یادگیری توسط انجام دادن»^۶ صورت می‌گیرد، و طی این روند،

1. Wood
2. Foreign Direct Investment
3. Mah
4. Mundell
5. Figini and Gorg
6. Learning by Doing

گروه کارگران غیر ماهر به ماهر تکامل می‌یابند.

به اعتقاد فیگینی و جرج، در ابتدا، نابرابری دستمزد بین کارگران غیرماهر و کارکنان اداری ماهر افزایش می‌یابد، اما به محض این که کارگران ماهر می‌شوند، تفاوت دستمزد به تدریج کمتر می‌شود. این جریان می‌تواند به عنوان یک رابطه‌ی U شکل معکوس بین جریان‌ات ورودی FDI و مقیاس نابرابری درآمد ثبت شود (همان منبع، ۱۶۰).

امروزه، ابداعات و تغییرات تکنولوژی نیز نقش قابل توجهی را در نوسانات نابرابری درآمدی ایفا می‌کند. گسترش تکنولوژی‌های "مهارت بر"، تقاضا برای نیروی کار ماهر را مسئله، و این افزایش تقاضا در کنار افزایش بهره‌وری این کارگران، شکاف دستمزدی را در کشورهای توسعه یافته، عمیق‌تر می‌نماید. در عین حال، تکنولوژی‌های قدیمی‌تر که می‌توانست نیروی کار با مهارت کمتر را به خدمت بگیرد، به کشورهای در حال توسعه انتقال یافته، که این امر، شکاف دستمزدی در کشورهای توسعه یافته را تشدید می‌نماید.

در کشورهای در حال توسعه نیز نابرابری با انتقال تکنولوژی تشدید می‌گردد؛ زیرا برای این کشورها، تکنولوژی "مهارت بر" محسوب می‌شود و به افزایش تقاضا و بهره‌وری کارگران ماهر و کاهش تقاضا برای کارگران غیر ماهر که در این کشورها فراوانند، می‌انجامد، و با افزایش نابرابری دستمزدها بر نابرابری درآمدها می‌افزاید (Rodriguez & Rodrik, 2001).

با عنایت به نظریه‌ها و تئوری‌های مختلف در ارتباط با تاثیر جهانی شدن بر توزیع درآمد، می‌توان به این جمع بندی رسید که جهانی شدن از طریق تغییر تقاضا برای نهاده‌های تولید، افزایش مهارت نیروی کار ناشی از ورود و یا استفاده از تکنولوژی‌های جدید و پیشرفته و افزایش بهره‌وری نیروی کار، بر وضعیت توزیع درآمد در کشورهای در حال توسعه و توسعه یافته، تاثیر می‌گذارد.

۳- پیشینه‌ی پژوهش

۳-۱- مطالعات داخلی

جلایی و ستاری (۱۳۹۱)، در مقاله‌ای با لحاظ کردن تفاوت‌های ساختاری اقتصاد روستایی ایران و با استفاده از داده‌های مربوط به دوره‌ی زمانی ۱۳۵۰-۱۳۸۶،

پس از مقایسه‌ی کارایی مدل‌های خود رگرسیون برداری (VAR) و مدل تصحیح خطای برداری (VECM) و شبکه‌های عصبی مصنوعی (ANN)، از شبکه‌های عصبی طراحی شده، جهت پیش بینی ضریب جینی شهری ایران برای سال‌های ۱۳۸۷ و ۱۳۸۸، تحت سه سناریو استفاده کردند و پس از آن به منظور بررسی اثر خالص جهانی شدن (در قالب ادغام تجارت) بر توزیع درآمد در جامعه‌ی شهری ایران، با اجرای سناریوی چهارم برای دوره‌ی زمانی ۱۳۸۷ تا ۱۳۹۵، پیش بینی برون نمونه‌ای انجام دادند؛ بر اساس نتایج حاصله، مدل شبکه‌ی عصبی مصنوعی به عنوان مدل کارا تر انتخاب شد و رابطه‌ی غیرمستقیمی بین جهانی شدن با نابرابری درآمد در جوامع روستایی ایران، حاصل گردید.

سامتی و همکاران (۱۳۹۰)، در مقاله‌ای به بررسی تأثیر جهانی شدن بر توزیع درآمد منتخبی از کشورهای جهان با درآمد متوسط برای دوره‌ی زمانی ۱۹۸۵-۲۰۰۴، با استفاده از تکنیک داده‌های تابلویی با رهیافت حداقل مربعات معمولی (OLS) پرداختند. در این پژوهش، از سرمایه گذاری مستقیم خارجی، نرخ باز بودن تجارت و ادغام تجارت به عنوان شاخص‌های جهانی شدن، استفاده شد. براساس نتایج حاصله، رابطه‌ی U شکل معکوسی بین توزیع درآمد با سرمایه گذاری مستقیم خارجی، نرخ باز بودن و شاخص ادغام تجارت بین الملل وجود دارد.

نजारزاده و مهدوی راسخ (۱۳۸۹)، در مقاله‌ای به بررسی تأثیر جهانی شدن بر توزیع درآمد کشورهای عضو گروه دی هشت برای دوره‌ی زمانی ۱۹۹۵-۲۰۰۴ با استفاده از تکنیک داده‌های تابلویی با رهیافت حداقل مربعات معمولی (OLS) پرداختند. در این مطالعه، از شاخص باز بودن تجاری به عنوان شاخص جهانی شدن استفاده گردید. با توجه به یافته‌های تحقیق، آزادسازی تجاری طی دوره‌ی مورد بررسی منجر به بهبود توزیع درآمد و کاهش نابرابری در کشورهای مورد نظر شده است.

نظری و فتوره‌چی (۱۳۸۸) در مقاله‌ای به بررسی تأثیر جهانی شدن بر روی توزیع درآمد ایران در قالب فرضیه‌ی کوزنتس، استالپر-ساموئلسون و ماندل، طی دوره‌ی زمانی ۱۲۴۹-۱۳۸۶ با استفاده از روش حداقل مربعات معمولی (OLS) پرداختند. در این مطالعه از باز بودن تجاری و جریان سرمایه گذاری مستقیم خارجی به عنوان شاخص‌های جهانی شدن استفاده شد. براساس نتایج حاصل از برآوردهای صورت گرفته، با افزایش تولید ناخالص داخلی، نابرابری ابتدا افزایش، و سپس کاهش می‌یابد

(تأیید فرضیه کوزنتس)، اما افزایش باز بودن تجاری به کاهش نابرابری درآمد کل کشور و مناطق شهری منجر می‌شود (تأیید فرضیه استالپر-ساموئلسون) در مورد مناطق روستایی، باز بودن تجاری، و افزایش جریان ورود سرمایه گذاری مستقیم خارجی، تأثیری بر توزیع درآمد ندارد (رد فرضیه‌ی ماندل).

گرچی و برهانی‌پور (۱۳۸۷)، در مطالعه‌ای به بررسی تأثیر جهانی شدن بر روی توزیع درآمد در ایران طی دوره‌ی زمانی ۱۳۴۷-۱۳۸۶ با استفاده از روش هم‌جمعی یوهانسون-جوسیلیوس پرداختند. در این مطالعه، از شاخص شدت تجاری (نسبت مجموع صادرات و واردات به تولید ناخالص داخلی) به عنوان معیاری برای جهانی شدن استفاده شد. براساس نتایج حاصل از برآوردهای صورت گرفته، طی دوره‌ی مورد بررسی، جهانی شدن منجر به افزایش نابرابری شده است.

۳-۳- مطالعات خارجی

آتیف و همکاران^۱ (۲۰۱۲)، در مقاله‌ای به بررسی تأثیر شاخص ترکیبی جهانی شدن بر روی توزیع نابرابری درآمد ۶۸ کشور منتخب در حال توسعه پرداختند. این مطالعه در قالب تکنیک هم‌انباشتگی پانلی با دو روش حداقل مربعات معمولی (OLS) و گشتاورهای تعمیم یافته (GMM) برای دوره‌ی زمانی ۱۹۹۰-۲۰۱۰ انجام شد. نتایج حاصل از برآوردهای صورت گرفته، یک ارتباط مثبت و معنی دار را بین شاخص ترکیبی جهانی شدن با توزیع نابرابری درآمد در دو حالت ایستا و پویا نشان داد.

فاستینو و والی^۲ (۲۰۱۱)، در مقاله‌ای به بررسی تأثیر شاخص جهانی شدن بر روی توزیع نابرابری درآمد منتخبی از کشورهای OECD پرداختند. این مطالعه در قالب تکنیک هم‌انباشتگی پانلی با دو روش حداقل مربعات معمولی (OLS) و گشتاورهای تعمیم یافته (GMM) برای دوره‌ی زمانی ۱۹۹۵-۲۰۰۷ انجام شد و از جریان سرمایه گذاری مستقیم خارجی و درجه‌ی باز بودن تجاری به عنوان شاخص‌های جهانی شدن استفاده گردید. نتایج حاصل از برآوردهای صورت گرفته، یک ارتباط مثبت و معنی دار را بین سرمایه گذاری مستقیم خارجی با توزیع نابرابری درآمد، و یک ارتباط منفی و معنی دار دیگر را بین درجه‌ی باز بودن تجاری با توزیع نابرابری درآمد در دو حالت ایستا و پویا نشان داد.

1. Atif et al

2. Faustino & Vali

آدامس^۱ (۲۰۰۸)، در مقاله‌ای به بررسی تأثیر جهانی شدن (از دریچه‌ی باز بودن تجاری) بر روی توزیع نابرابری درآمدی ۶۲ کشور منتخب در حال توسعه پرداخت. این مطالعه با استفاده از تکنیک داده‌های پانلی با رهیافت حداقل مربعات معمولی (OLS) برای دوره‌ی زمانی ۱۹۸۵-۲۰۰۱ انجام شد. براساس نتایج حاصل از برآورد صورت گرفته، رابطه‌ی مثبت و معنی دار بین متغیر باز بودن و نابرابری درآمد حاصل شد و جهانی شدن، تنها ۱۵ درصد تغییرات در نابرابری درآمد را توضیح داد.

مسچی و ویوارلی^۲ (۲۰۰۷)، در مطالعه‌ای به بررسی تأثیر شاخص جهانی شدن (در قالب درجه‌ی باز بودن تجاری) بر روی توزیع نابرابری درآمد ۷۰ کشور منتخب در حال توسعه پرداختند. جهت برآورد اثرات از تکنیک هم‌انباشتگی پانلی با گشتاورهای تعمیم یافته (GMM) برای دوره‌ی زمانی ۱۹۸۰-۱۹۹۹ استفاده شد. براساس نتایج حاصل از برآورد صورت گرفته، یک ارتباط مثبت و معنی دار بین شاخص جهانی شدن با توزیع نابرابری درآمد به اثبات رسید.

بیگستن و دورال^۳ (۲۰۰۵)، در مقاله‌ای به بررسی تأثیر جهانی شدن (از دریچه آزادسازی تجاری) بر توزیع نابرابری درآمدی کشور کنیا پرداختند. این مطالعه برای دوره‌ی زمانی ۱۹۶۴-۲۰۰۰ و با استفاده از روش خود رگرسیون برداری (VAR) انجام شد. براساس نتایج حاصل از برآورد صورت گرفته، آزادسازی تجاری منجر به کاهش نابرابری درآمدی در کشور کنیا شده است.

بررسی مطالعات تجربی انجام گرفته نشان می‌دهد، تأثیر جهانی شدن بر توزیع درآمد در کشورهای مختلف متفاوت بوده است. به نظر می‌رسد، عمده‌ترین دلیل این تفاوت در استفاده از روش‌های تحقیق و بررسی گوناگون بوده است. این مطالعه با توجه به نتایج متضاد در پیشینه‌ی تحقیق، به دنبال بررسی تأثیر گذاری جهانی شدن بر وضعیت توزیع درآمد در کشورهای در حال توسعه و رشد یافته با استفاده از روشی نو و کارآ نسبت به روش‌های قبلی است.

-
1. Adams
  2. Meschi & Vivarelli
  3. Bigsten & Durevall

۴- روش شناسی

در این تحقیق، تاثیر جهانی شدن بر توزیع درآمد برای ۱۷ کشور منتخب جهان به تفکیک ۹ کشور در حال توسعه^۱ و ۸ کشور رشد یافته^۲ طی دوره‌ی زمانی ۲۰۰۱-۲۰۱۰، مورد مطالعه قرار گرفت؛ همچنین به منظور پی بردن به جزئیات نتایج، علاوه بر برآورد دو مدل جداگانه برای کشورهای در حال توسعه و رشد یافته، ۱۷ کشور منتخب نیز در قالب یک مدل واحد مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفتند. برای مقایسه و تحلیل دقیق نتایج، از سه روش برآورد مختلف در این مطالعه استفاده شده است. بدین منظور برای برآورد اثرات متغیرها از تکنیک هم انباشتگی پانلی به شیوه‌های حداقل مربعات معمولی^۳ (OLS)، حداقل مربعات معمولی پویا^۴ (DOLS) و حداقل مربعات معمولی کاملاً اصلاح شده^۵ (FMOLS) استفاده گردید. تخمین زنده‌ی حداقل مربعات معمولی، هرچند برآوردهای سازگاری را به دست می‌دهد، ولی دارای تورش غیرقابل اغماض^۶ در نمونه‌های محدود بوده و انحراف معیار جملات خطا را کمتر از حد برآورد می‌کند. تخمین زنده‌ی حداقل مربعات معمولی کاملاً اصلاح شده نیز در کل بهبود چندانی نسبت به تخمین زنده‌ی حداقل مربعات معمولی حاصل نمی‌کند، ولی در مجموع، دو تصحیح در ارتباط با خود همبستگی سریالی و درون‌زایی^۷ را بر روش حداقل مربعات معمولی اعمال می‌کند. در شرایطی که همه‌ی متغیرها درون‌زا باشند، این روش به طور مجانبی کارا بوده و می‌تواند یک برآورد بهینه‌ی هم‌انباشتگی را نتیجه دهد.

تخمین زنده‌ی حداقل مربعات معمولی پویا ممکن است نتایج رضایت بخشی را نسبت به تخمین زنده‌ی حداقل مربعات معمولی و حداقل مربعات معمولی کاملاً اصلاح شده، حاصل می‌کند؛ زیرا از مهمترین مزیت‌های تخمین زنده‌ی حداقل مربعات معمولی پویا در مقایسه با دو تخمین زنده‌ی دیگر هم‌انباشتگی این است که در نمونه‌های کوچک

1. کلمبیا، کاستاریکا، دومینیک، السالوادور، هندوراس، ایران، پاراگوئه، پرو و ترکیه.
2. اتریش، دانمارک، فنلاند، فرانسه، یونان، هلند، سوئد و لوکزامبورگ.
3. Ordinary Least Squares
4. Dynamic Ordinary Least Squares
5. Fully Modified Ordinary Least Squares
6. Non-negligible bias
7. Endogeneity and serial correlation

نیز کاربرد داشته و از ایجاد تورش همزمان جلوگیری می‌نماید، و از توزیع مجانبی نرمال برخوردار است (کائو و چیانگ^۱، ۲۰۰۰).

مدل‌های مورد بررسی در این مقاله، با الهام از مقالات آتیف و همکاران^۲ (۲۰۱۲) و مسچی و ویوارلی^۳ (۲۰۰۷) به صورت زیر تصریح می‌گردند:

$$\text{Giniit} = \alpha 0 + \alpha 1 \text{GLOit} + \alpha 2 \text{UNit} + \alpha 3 \text{INFit} + \alpha 4 \text{GYit} + \alpha 5 \text{IGit} + \text{eit} \quad (1)$$

$$\text{Giniit} = \alpha 0 + \alpha 1 \text{GLOit} * \text{Dit} + \alpha 2 \text{UNit} + \alpha 3 \text{INFit} + \alpha 4 \text{GYit} + \alpha 5 \text{IGit} + \text{eit} \quad (2)$$

GINI: بیانگر شاخص توزیع درآمد می‌باشد، که با ضریب جینی (شاخص سنجش نابرابری توزیع درآمد) سنجش می‌شود؛

GLO: بیانگر شاخص ترکیبی جهانی شدن است. این شاخص، شامل سه بعد اصلی جهانی شدن: بعد اقتصادی (تجارت، سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی و سهام، سرمایه‌گذاری پورتفلیو، پرداخت‌های درآمدی به اتباع خارجی، موانع پنهان واردات، متوسط نرخ تعرفه، مالیات بر تجارت بین‌المللی و محدودیت حساب سرمایه)، بعد اجتماعی (ترافیک تلفن، نقل و انتقالات، گردشگری بین‌المللی، جمعیت خارجی، نامه‌های بین‌المللی، کاربران اینترنت، تلویزیون، تجارت در روزنامه و ...) و بعد سیاسی (سیاسی سفارتخانه‌های موجود در کشور، عضویت در سازمان‌های بین‌المللی، شرکت در مأموریت‌های شورای امنیت و تعهدات بین‌المللی) است. از آنجایی که این شاخص، همه‌ی ابعاد جهانی شدن را مد نظر قرار می‌دهد، به خوبی می‌تواند به عنوان معیاری از حرکت کشورها به سوی جهانی شدن استفاده شود (درهر^۴، ۲۰۰۶).

UN: نشان دهنده‌ی نرخ بیکاری؛

INF: بیانگر نرخ تورم بر حسب شاخص قیمتی مصرف کننده است؛

GY: بیانگر رشد اقتصادی است، که با رشد تولید ناخالص داخلی حقیقی بر حسب سال پایه‌ی ۲۰۰۵، سنجش می‌شود؛

IG: بیانگر هزینه‌های حقیقی سرمایه‌گذاری دولت بر حسب سال پایه‌ی ۲۰۰۵ است؛

D: بیانگر متغیر مجازی^۵ است؛

1. Kao, & Chiang

2. Atif et al

3. Meschi & Vivarelli

4. Dreher

5. مشخص کننده‌ی کشورهای در حال توسعه و توسعه یافته می‌باشد، به طوری که برای

ε: نشان دهنده‌ی جمله‌ی خطای تصادفی است.

مدل (۱) برای کشورهای رشد یافته و در حال توسعه به تفکیک برآورد می‌شود و در مدل (۲) فرضیه‌ی تأثیر پذیری بیشتر توزیع درآمد کشورهای در حال توسعه نسبت به کشورهای رشد یافته از شاخص ترکیبی جهانی با لحاظ اثرات تقاطعی (GLOit *Dit) مورد آزمون و بررسی قرار می‌گیرد. داده‌های مربوط به شاخص ترکیبی جهانی شدن از سایت شاخص کف جهانی سازی^۱ و ضریب جینی کشورهای توسعه یافته از وب سایت جهانی پرو استات^۲ استخراج شده‌اند. داده‌های ضریب جینی کشورهای در حال توسعه، نرخ بیکاری، رشد تولید ناخالص داخلی، نرخ تورم و هزینه‌های سرمایه گذاری دولت، از بانک جهانی^۳ (WDI) استخراج شده‌اند.

جهت کسب اطمینان از کاذب نبودن رگرسیون‌های حاصله، قبل از برآورد مدل‌های فوق، ابتدا آزمون ریشه‌ی واحد جهت بررسی مانایی داده‌های پانل و آزمون هم‌جمعی برای بررسی هم‌انباشتگی و رابطه‌ی بلند مدت بین متغیرها مورد بررسی قرار می‌گیرد. در ادامه با استفاده از آزمون‌های شناسایی، روش برآورد مشخص می‌گردد و در نهایت تخمین مدل‌های فوق صورت می‌گیرد.

۵- نتایج تجربی

۵-۱- آزمون مانایی^۴

جهت بررسی مانایی متغیرها از آزمون ایم، پسران و شین^۵ (IPS) استفاده شده که از مهم‌ترین آزمون‌های ریشه‌ی واحد در داده‌های ترکیبی است. در این آزمون، فرضیه‌ی صفر مبنی بر وجود یک ریشه‌ی واحد است. خلاصه‌ی نتایج این آزمون در جداول (۱) و (۲) و (۳) ارائه شده است.

با توجه به نتایج جدول (۱)، متغیرهای نرخ بیکاری، نرخ تورم و رشد تولید

کشورهای در حال توسعه، عدد یک، و برای کشورهای توسعه یافته، عدد صفر لحاظ می‌گردد.

1. KOF Index of Globalization
2. Eurostat
3. World Development Indicators
4. Stationarity
5. Im, Pesaran & Shin

ناخالص داخلی در سطح $I(0)$ مانا می‌باشند، ولی متغیرهای شاخص ترکیبی جهانی شدن، ضریب جینی و هزینه‌های سرمایه گذاری دولت نامانا بوده و با یکبار تفاضل گیری مانا می‌شوند. براساس نتایج جدول (۲)، متغیرهای نرخ تورم، شاخص ترکیبی جهانی شدن و رشد تولید ناخالص داخلی در سطح $I(0)$ مانا هستند، ولی متغیرهای نرخ بیکاری، ضریب جینی و هزینه‌های سرمایه گذاری دولت نامانا بوده و با یکبار تفاضل گیری، مانا می‌شوند.

جدول (۱): نتایج آزمون ریشه‌ی واحد متغیرها برای کشورهای منتخب توسعه یافته

آزمون ایم، پسران و شین		
متغیر	در حالت با عرض از مبدأ (در سطح)	در حالت با عرض از مبدأ (با یکبار تفاضل گیری)
GINI	۰/۱۳۳۱ (-۱/۱۱۱۸۰)	۰/۰۰۰۱ (-۳/۷۰۹۷۶)
GLO	۰/۱۸۰۳ (-۰/۹۱۴۱۴)	۰/۰۰۰۳ (-۳/۳۹۹۵۸)
UN	۰/۰۰۱۷ (-۲/۹۳۸۰۹)	۰/۰۷۲۴ (-۱/۴۵۷۷۵)
INF	۰/۰۰۰۰ (-۵/۷۱۸۵۱)	۰/۰۰۰۰ (-۷/۳۱۷۸۷)
GY	۰/۰۳۰۹ (-۱/۸۶۷۶۵)	۰/۰۰۶۴ (-۲/۴۹۱۴۲)
IG	۰/۴۵۳۳ (-۰/۱۱۷۳۱)	۰/۰۰۴۵ (-۲/۶۱۲۷۶)

منبع: یافته‌های تحقیق براساس خروجی نرم افزار Eviews 7

جدول (۲): نتایج آزمون ریشه‌ی واحد متغیرها برای کشورهای منتخب در حال توسعه

آزمون ایم، پسران و شین		
متغیر	در حالت با عرض از مبدأ (در سطح)	در حالت با عرض از مبدأ (با یکبار تفاضل گیری)
GINI	۰/۲۷۱۹ (-۰/۶۰۷۰۵)	۰/۰۰۰۳ (-۳/۴۱۶۰۹)
GLO	۰/۰۱۴۵ (-۲/۱۸۲۷۰)	۰/۰۰۰۱ (-۳/۶۵۵۲۲)
UN	۰/۱۳۹۳ (-۱/۰۸۳۵۲)	۰/۰۰۰۰ (-۴/۰۴۹۷۶)
INF	۰/۰۰۲۳ (-۲/۸۳۸۴۳)	۰/۰۰۰۳ (-۳/۴۷۴۹۵)
GY	۰/۰۰۱۰ (-۳/۰۸۴۵۶)	۰/۰۰۰۱ (-۳/۷۸۷۲۵)
IG	۰/۳۲۷۰ (-۰/۴۴۸۳۰)	۰/۰۰۳۵ (-۲/۶۹۳۰۱)

منبع: یافته‌های تحقیق براساس خروجی نرم افزار Eviews 7

جدول (۳): نتایج آزمون ریشه‌ی واحد متغیرها برای مجموع کشورهای منتخب در حال توسعه و توسعه یافته

آزمون ایم، پسران و شین		
متغیر	در حالت با عرض از مبدأ (در سطح)	در حالت با عرض از مبدأ (با یکبار تفاضل گیری)
GINI*D	۰/۰۱۴۵ (-۲/۱۸۲۷۰)	۰/۰۰۰۱ (-۳/۶۵۵۲۲)
GLO	۰/۱۰۸۹ (-۱/۲۳۲۴۱)	۰/۰۰۰۰ (-۵/۰۴۲۶۸)
UN	۰/۰۰۲۱ (-۲/۸۶۵۲۳)	۰/۰۰۰۱ (-۳/۸۸۲۰۷)
INF	۰/۰۰۰۰ (-۵/۹۵۴۳۱)	۰/۰۰۰۰ (-۷/۴۶۶۲۶)
GY	۰/۰۰۰۲ (-۳/۵۰۷۴۱)	۰/۰۰۰۰ (-۴/۴۶۵۱۲)
IG	۰/۳۴۲۴ (-۰/۴۰۵۸۳)	۰/۰۰۰۱ (-۳/۷۵۰۱۷)

منبع: یافته‌های تحقیق براساس خروجی نرم افزار Eviews 7

با توجه به نتایج جدول (۳)، متغیرهای نرخ بیکاری، نرخ تورم، رشد تولید ناخالص داخلی و ضریب جینی در سطح $I(0)$ مانا می‌باشند، ولی متغیرهای هزینه‌های سرمایه‌گذاری دولت و شاخص ترکیبی جهانی شدن نامانا بوده و با یکبار تفاضل گیری مانا می‌شوند.

با توجه به نتایج جداول (۱)، (۲) و (۳) می‌توان گفت که تمامی متغیرها در سطح $I(1)$ مانا بوده و با توجه به این که متغیرها با یکبار تفاضل گیری مانا شده‌اند، لازم است که هم انباشتگی متغیرها بررسی شود.

۵-۲- تحلیل هم‌جمعی^۱

بررسی وجود هم‌جمعی متغیرها در داده‌های ترکیبی حائز اهمیت فراوانی است. برای پرهیز از وقوع رگرسیون کاذب و نیز تعیین رابطه‌ی بلندمدت میان متغیرها، روش هم‌انباشتگی می‌تواند مفید واقع شود. جهت بررسی هم‌جمعی متغیرها از آزمون کائو^۲ استفاده شده است.

جدول (۴): نتایج آزمون هم‌انباشتگی کائو برای کشورهای منتخب توسعه یافته

Kao Cointegration			
		t-Statistic	prob
ADF		-۰/۸۶۴۲۷۴	۰/۰۰۳۷

منبع: یافته‌های تحقیق براساس خروجی نرم افزار 7 Eviews

جدول (۵): نتایج آزمون هم‌انباشتگی کائو برای کشورهای منتخب در حال توسعه

Kao Cointegration			
		t-Statistic	prob
ADF		-۱/۵۴۶۲۹۲	۰/۰۴۱۰

منبع: یافته‌های تحقیق براساس خروجی نرم افزار 7 Eviews

1. Cointegration
2. Kao

جدول (۶): نتایج آزمون هم انباشتگی کائو برای مجموع کشورهای منتخب در حال توسعه و توسعه یافته

Kao Cointegration				
			t-Statistic	prob
ADF			-۰/۰۶۳۲۵۹	۰/۰۰۴۸

منبع: یافته‌های تحقیق براساس خروجی نرم افزار Eviews 7

همان طور که ملاحظه می‌گردد، براساس نتایج جداول (۴)، (۵) و (۶) هم انباشتگی یا وجود رابطه‌ی تعادلی بلند مدت بین شاخص ترکیبی جهانی شدن، تورم، رشد اقتصادی، بیکاری و هزینه‌های سرمایه‌گذاری دولت با توزیع درآمد در هر سه گروه کشورهای مورد بررسی، در سطح ۱٪ پذیرفته می‌شود. با توجه به نتایج آزمون کائو، می‌توان گفت با وجود این که متغیرها در سطح $I(1)$ مانا هستند، ولی در سطح صفر هم انباشته بوده و رگرسیون‌های مذکور کاذب نیستند (کائو و چیانگ، ۱۹۹۹).

۵-۳- برآورد مدل

پس از انجام آزمون‌های ریشه‌ی واحد و هم‌جمعی، لازم است که آزمون‌های تشخیصی مربوطه برای تعیین نوع مدل تخمینی انجام شود. به منظور حصول اطمینان از معنی‌دار بودن گروه کشورهای عضو نمونه، از آزمون معنی‌دار بودن گروه استفاده می‌شود، و بدین منظور از آماره F^2 استفاده می‌گردد. اگر آماره F محاسبه شده بزرگتر از F جدول باشد، فرضیه H_0 مبنی بر برابری عرض از مبدا را نمی‌توان پذیرفت، و بایستی عرض از مبداهای مختلفی را در برآورد مدل لحاظ نمود. در نتیجه می‌توان از روش پانل جهت برآورد استفاده کرد. برای پاسخ به این که آیا تفاوت در عرض از مبدا واحدهای مقطعی به طور ثابت عمل می‌کند یا این که عملکردهای تصادفی می‌توانند این اختلاف بین واحدها را به طور واضح تری بیان کنند، از آزمون هاسمن^۳ استفاده می‌شود. در آزمون مذکور، فرضیه H_0 مبنی بر سازگاری تخمین‌های اثر تصادفی، در مقابل فرضیه H_1 مبنی بر ناسازگاری تخمین‌های اثر تصادفی مورد آزمون قرار می‌گیرد. اگر فرضیه

1. Kao & Chiang
2. Fixed Effects Test
3. Huasman Test

H. پذیرفته نشود، بایستی جهت برآورد از تخمین به روش اثرات ثابت استفاده شود. در غیر این صورت، تخمین به روش اثرات تصادفی صورت می‌گیرد. در ادامه‌ی مقاله برای هر یک از تخمین‌های مذکور، آزمون‌های تشخیصی مربوطه به تفصیل توضیح داده خواهد شد.

۵-۳-۱- برآورد مدل برای کشورهای توسعه یافته

۵-۳-۱-۱- برآورد به روش حداقل مربعات معمولی

بر اساس نتایج جدول (۷) در همه‌ی کشورهای فوق، فرضیه‌ی H. مبنی بر برابری عرض از مبدأها را نمی‌توان پذیرفت و بایستی عرض از مبدأهای مختلفی را در برآورد لحاظ نمود. در نتیجه می‌توان از روش پانل جهت برآورد استفاده کرد.

جدول (۷): آزمون اثرات ثابت

آزمون اثرات	آماره آزمون	درجه آزادی	Prob
Section F - Cross	۶۹/۸۳۸۱۵۵	(۷,۶۱)	./۰۰۰۰
Cross-section Chi-square	۱۶۲/۷۱۱۴۰۲	۷	./۰۰۰۰

منبع: یافته‌های تحقیق براساس خروجی نرم افزار Eviews 7

برای مشخص نمودن نوع روش تخمین به لحاظ اثرات ثابت یا تصادفی بایستی آزمون هاسمن مورد بررسی قرار گیرد. بر اساس نتایج آزمون مذکور، مطابق جدول (۸)، فرضیه‌ی H. مبنی بر سازگاری تخمین‌های اثر تصادفی در کل کشورها را نمی‌توان پذیرفت و بایستی تخمین به روش اثرات ثابت صورت گیرد.

جدول (۸): آزمون هاسمن

آزمون اثرات	آماره آزمون	درجه آزادی	Prob
Cross-section random	۴/۵۰۸۱۶۶	۵	./۰۰۰۸

منبع: یافته‌های تحقیق براساس خروجی نرم افزار Eviews 7

بر اساس یافته‌های تحقیق طبق جدول (۹)، متغیرهای شاخص ترکیبی جهانی شدن، رشد تولید ناخالص داخلی و هزینه‌های سرمایه‌گذاری دولت، تأثیری مثبت بر وضعیت توزیع درآمد دارند، و به ترتیب در سطوح پنج درصد، ده درصد و پنج درصد معنی دار می‌باشند. متغیرهای نرخ بیکاری و نرخ تورم نیز تأثیری منفی بر وضعیت توزیع درآمد دارند و در سطوح پنج درصد، معنی دار هستند.

جدول (۹): نتایج تخمین مدل به روش حداقل مربعات معمولی

متغیرها	ضریب	انحراف معیار	آماره t	Prob
C	۸/۸۶۷۲۰۲	۵/۳۳۰۹۳۳	۱/۶۶۳۳۴۹	۰/۱۰۱۴
GY	-۰/۰۶۲۰۰۷***	۰/۰۳۳۶۷۱	-۱/۸۴۱۵۶۵	۰/۰۷۰۴
GLO	-۰/۰۱۳۹۱۸۷**	۰/۰۵۶۲۵۰	-۲/۴۷۴۴۴۷	۰/۰۱۶۱
U	۰/۳۴۰۲۰۳**	۰/۱۶۴۶۳۰	۲/۰۶۶۴۶۹	۰/۰۴۳۰
INF	۰/۱۹۰۷۸۰**	۰/۰۷۴۲۰۴	۲/۵۷۱۰۱۳	۰/۰۱۱۵
IG	-۰/۰۲۰۲۱۵۲**	۰/۰۹۸۷۲۰	-۲/۰۴۷۷۲۹	۰/۰۴۴۹
R ^۲	۰/۹۳۹۱۹۰			
تعدیل شده R ^۲	۰/۹۲۲۰۰۴			
آماره دورین - واتسون	۱/۸۶۲۵۳۷			
تعداد مشاهدات	۸۰			
*** و ** به ترتیب معنی داری در سطح ۵٪ و ۱۰٪ را بیان می‌کنند.				

منبع: یافته‌های تحقیق براساس خروجی نرم افزار Eviews 7

۵-۳-۱-۲- برآورد به روش حداقل مربعات معمولی پویا

جدول (۱۰): نتایج تخمین مدل به روش حداقل مربعات معمولی پویا

متغیرها	ضریب	انحراف معیار	آماره t	Prob
C	۰/۹۲۲۸۳۲	۳/۶۸۶۰۰۵	۰/۲۵۰۳۶۱	۰/۸۰۲۷
GY	-۰/۱۹۲۴۳۰**	۰/۰۷۶۳۶۷	-۲/۵۱۹۸۰۳	۰/۰۱۲۹
GLO	-۰/۰۷۲۶۷۷*	۰/۰۲۳۶۰۸	-۳/۰۷۸۴۲۰	۰/۰۰۲۵
U	۰/۴۲۵۷۲۳***	۰/۲۱۹۳۰۹	۱/۹۴۱۱۹۹	۰/۰۵۴۲
INF	۰/۶۵۱۵۵۷*	۰/۰۲۲۶۷۳۰	۲/۶۶۷۵۶۲	۰/۰۰۰۰
IG	-۰/۰۵۹۳۶۶***	۰/۰۳۲۴۲۴	-۱/۸۳۰۹۰۳	۰/۰۶۹۲
R ^۲	۰/۹۹۹۶۷۲			
تعدیل شده R ^۲	۰/۹۹۹۶۱۱			
آماره دورین - واتسون	۱/۶۱۶۰۶۹			
تعداد مشاهدات	۸۰			
*، ** و *** به ترتیب معنی داری در سطح ۱٪، ۵٪ و ۱۰٪ را بیان می‌کنند.				

منبع: یافته‌های تحقیق براساس خروجی نرم افزار Eviews 7

بر اساس یافته‌های تحقیق، طبق جدول (۱۰)، افزایش در متغیرهای شاخص ترکیبی جهانی شدن، رشد تولید ناخالص داخلی و هزینه‌های سرمایه‌گذاری، دولت منجر به کاهش ضریب جینی می‌شوند، و به ترتیب در سطوح یک درصد، پنج درصد و ده درصد، معنی‌دار بوده، در حالی که متغیرهای نرخ بیکاری و نرخ تورم نیز اثر مثبت بر ضریب جینی دارند و به ترتیب در سطوح ده درصد و یک درصد معنی‌دار می‌باشند.

۵-۳-۱-۳- بر آورد به روش حداقل مربعات معمولی کاملاً اصلاح شده

جدول (۱۱): نتایج تخمین مدل به روش حداقل مربعات معمولی کاملاً اصلاح شده

متغیرها	ضریب	انحراف معیار	آماره t	Prob
C	۱/۵۱۳۹۵۵	۳/۴۴۹۲۱۶	۰/۴۳۸۹۲۷	۰/۶۶۱۴
GY	-۰/۶۵۳۶۵۵*	۰/۰۲۳۳۷۳	-۲۷/۹۶۶۷۲	۰/۰۰۰۰
GLO	-۰/۴۲۰۰۷۴***	۰/۲۱۴۳۱۷	-۱/۹۶۰۰۵۶	۰/۰۵۱۹
U	۰/۰۵۸۲۵۸***	۰/۰۳۰۴۰۸	۱/۹۱۵۹۰۱	۰/۰۵۷۴
INF	۰/۰۶۸۹۷۱*	۰/۰۲۳۵۷۷	۲/۹۲۵۳۰۳	۰/۰۰۴۰
IG	-۰/۶۴۲۴۱۱*	۰/۰۵۹۹۳۳	-۱۰/۷۱۸۸۰	۰/۰۰۰۰
R _۲	۰/۹۹۹۶۶۷			
تعدیل شده R _۲	۰/۹۹۹۶۰۸			
آماره دوربین - واتسون	۱/۶۲۲۵۵۳			
تعداد مشاهدات	۸۰			
* و *** به ترتیب معنی داری در سطح ۱٪ و ۱۰٪ را بیان می‌کنند.				

منبع: یافته‌های تحقیق بر اساس خروجی نرم افزار Eviews 7

نتایج بر آورد مدل با استفاده از روش حداقل مربعات معمولی کاملاً اصلاح شده در جدول (۱۱) نشان می‌دهد که تاثیر متغیرهای شاخص ترکیبی جهانی شدن، رشد تولید ناخالص داخلی و هزینه‌های سرمایه‌گذاری دولت بر وضعیت توزیع درآمد، مثبت است، در حالی که متغیرهای نرخ بیکاری و نرخ تورم بر وضعیت توزیع درآمد، تاثیر منفی دارند.

۵-۳-۲- برآورد مدل برای کشورهای در حال توسعه

۵-۳-۲-۱- برآورد به روش حداقل مربعات معمولی

بر اساس نتایج آزمون فیشر (آزمون اثرات ثابت) در جدول (۱۲) در همه‌ی کشورهای فوق، فرضیه‌ی H_0 مبنی بر برابری عرض از مبداها را نمی‌توان پذیرفت و بایستی عرض از مبداها‌ی مختلفی را در برآورد لحاظ نمود. در نتیجه، می‌توان از روش پانل جهت برآورد استفاده کرد.

جدول (۱۲): آزمون اثرات ثابت

آزمون اثرات	آماره آزمون	درجه آزادی	Prob
Section F- Cross	۵۶/۴۶۸۷۷۲	(۸,۶۳)	./۰۰۰۰
Cross-section Chi-square	۱۶۱/۷۴۲۱۱۷	۸	./۰۰۰۰

منبع: یافته‌های تحقیق براساس خروجی نرم افزار 7 Eviews

برای مشخص نمودن نوع روش تخمین به لحاظ اثرات ثابت یا تصادفی، بایستی آزمون هاسمن مورد بررسی قرار گیرد. بر اساس نتایج آزمون مزبور، مطابق جدول (۱۳)، فرضیه‌ی H_0 مبنی بر سازگاری تخمین‌های اثر تصادفی در کل کشورهای را نمی‌توان پذیرفت، و بایستی تخمین به روش اثرات ثابت صورت گیرد.

جدول (۱۳): آزمون هاسمن

آزمون اثرات	آماره آزمون	درجه آزادی	Prob
Cross-section random	۱۰/۴۶۶۸۹۸	۵	./۰۴۳۰

منبع: یافته‌های تحقیق براساس خروجی نرم افزار 7 Eviews

جدول (۱۴): نتایج تخمین مدل به روش حداقل مربعات معمولی

متغیرها	ضریب	انحراف معیار	آماره t	Prob
C	۶۵/۲۸۸۷۸*	۳/۵۴۷۳۶۱	۱۸/۴۰۴۸۹	./.....
GY	-۰/۰۶۳۴۰۹***	۰/۰۳۶۲۰۶	-۱/۷۵۱۳۶۳	./۰۰۸۴۸
GLO	-۰/۳۶۶۶۱۷*	۰/۰۵۵۵۸۷	-۶/۵۹۵۴۲۸	./.....
U	۰/۴۳۳۴۱۶*	۰/۰۹۳۰۷۱	۴/۶۵۶۸۰۹	./.....
INF	۰/۰۳۱۸۰۲*	۰/۰۰۹۹۴۶	۳/۱۹۷۳۴۱	./۰۰۰۲۲
IG	-۰/۰۶۱۳۸۰***	۰/۰۳۱۶۸۲	-۱/۹۳۷۳۴۳	./۰۵۵۳
R _۲	۰/۹۲۸۲۳۳			
تعدیل شده R _۲	۰/۹۱۳۴۲۴			
آماره دوربین - واتسون	۱/۶۰۸۵۴۲			
تعداد مشاهدات	۹۰			
* و *** به ترتیب معنی داری در سطح ۱٪ و ۱۰٪ را بیان می کنند.				

منبع: یافته‌های تحقیق براساس خروجی نرم افزار Eviews 7

نتایج برآورد مدل برای کشورهای در حال توسعه با استفاده از روش حداقل مربعات معمولی در جدول شماره‌ی ۱۴ نشان می‌دهد که متغیرهای شاخص ترکیبی جهانی شدن، رشد تولید ناخالص داخلی و هزینه‌های سرمایه‌گذاری دولت، تأثیری مثبت بر وضعیت توزیع درآمد دارند، در حالی که متغیرهای نرخ بیکاری و نرخ تورم، تأثیری منفی بر وضعیت توزیع درآمد بر جای می‌گذارند.

۵-۳-۲- برآورد به روش حداقل مربعات معمولی پویا

براساس نتایج تخمین مدل به روش حداقل مربعات معمولی پویا در جدول (۱۵)، متغیرهای شاخص ترکیبی جهانی شدن، رشد تولید ناخالص داخلی و هزینه‌های سرمایه‌گذاری دولت، تأثیری منفی بر ضریب جینی دارند و به ترتیب در سطوح ده درصد و یک درصد، معنی دار می‌باشند. متغیرهای نرخ بیکاری و نرخ تورم نیز دارای تأثیر مثبت بر ضریب جینی هستند که به ترتیب در سطوح یک درصد و پنج درصد معنی دار می‌باشند، و این بدان معنی است که متغیرهای نرخ بیکاری و نرخ تورم منجر به بدتر شدن وضعیت توزیع درآمد می‌شوند، اما متغیرهای شاخص ترکیبی جهانی شدن، رشد تولید ناخالص داخلی و هزینه‌های

سرمایه گذاری دولت وضعیت توزیع درآمد را بهبود می بخشد.

جدول (۱۵): نتایج تخمین مدل به روش حداقل مربعات معمولی پویا

متغیرها	ضریب	انحراف معیار	آماره t	Prob
C	۱.۰۷/۸۸۶۷*	۵/۱۵۵۵۸۴	۲۰/۹۲۶۱۹	./.....
GY	-./۰.۴۶۴۰.***	./۰.۲۶۱۴۷۳	-۱/۷۷۴۵۸۶	./۰.۷۸۸
GLO	-./۱.۰۱۶۲۸*	./۰.۷۹۷۰۴	-۱/۳۸۲۱۴۶	./.....
U	./۲۶۴۲۵۹*	./۰.۹۵۶۱۰	۲/۷۶۳۹۱۸	./۰.۰۸۰
INF	./۱۳۷۴۶۵**	./۰.۵۴۴۶۸۸	-۲/۵۲۳۷۷۳	./۰.۱۴۸
IG	-./۰.۶۷۰۳۴.*	./۰.۹۲۳۵۹	-۷/۲۵۷۹۸۲	./.....
R _۲	./۹۱۳۵۹۳			
تعدیل شده R _۲	./۸۷۹۰۳۰			
آماره دوربین - واتسون	۱/۶۷۲۶۶۱			
تعداد مشاهدات	۹۰			
*، ** و *** به ترتیب معنی داری در سطح ۱٪، ۵٪ و ۱۰٪ را بیان می کنند.				

منبع: یافته‌های تحقیق براساس خروجی نرم افزار Eviews 7

۵-۳-۲-۳- بر آورد به روش حداقل مربعات معمولی کاملاً اصلاح شده

در جدول (۱۶)، نتایج تخمین مدل به روش حداقل مربعات معمولی کاملاً اصلاح شده، حاکی از تأثیر منفی متغیرهای شاخص ترکیبی جهانی شدن، رشد تولید ناخالص داخلی و هزینه‌های سرمایه گذاری دولت بر ضریب جینی می باشند، در حالی که متغیرهای نرخ بیکاری و نرخ تورم، تأثیری مثبت بر ضریب جینی دارند. این نتایج نیز بهبود وضعیت توزیع درآمد از طریق متغیرهای شاخص ترکیبی جهانی شدن، رشد تولید ناخالص داخلی و هزینه‌های سرمایه گذاری دولت و بدتر شدن وضعیت توزیع درآمد از طریق متغیرهای نرخ بیکاری و نرخ تورم را نشان می دهند.

جدول (۱۶): نتایج تخمین مدل به روش حداقل مربعات معمولی کاملاً اصلاح شده

متغیرها	ضریب	انحراف معیار	آماره t	Prob
C	۸۵/۹۶۹۳۸*	۸/۴۱۹۲۳۶	۱۰/۲۱۱۰۷	./.....
GY	-./۱۳۷۰۹۳*	./۰۳۹۰۶۶	-۳/۵۰۹۲۴۲	./...۷
GLO	-./۵۲۱۴۷۳*	./۱۲۰۷۲۳	-۴/۳۱۹۵۹۱	./...۱
U	./۳۶۳۴۸۷**	./۱۷۸۲۹۸	۲/۰۳۸۶۵۵	./۰۴۵۳
INF	./۲۶۹۵۹۶*	./۰۷۶۸۳۷	۳/۵۰۸۶۸۲	./...۸
IG	-./۰۲۳۸۵۵***	./۰۱۳۷۷۵	-۱/۷۳۱۷۷۳	./۰۸۴۴
R _۲	./۹۲۲۸۷۲			
تعدیل شده R _۲	./۸۷۳۸۰۴			
آماره دوربین - واتسون	۱/۷۹۱۷۴۱			
تعداد مشاهدات	۹۰			
*، ** و *** به ترتیب معنی داری در سطح ۱٪، ۵٪ و ۱۰٪ را بیان می‌کنند.				

منبع: یافته‌های تحقیق براساس خروجی نرم افزار Eviews 7

۵-۳-۳- برآورد مدل برای مجموع کشورهای توسعه یافته و در حال توسعه

براساس نتایج جدول (۱۷)، در همه‌ی کشورهای فوق، فرضیه‌ی H_۰ مبنی بر برابری عرض از مبداها را نمی‌توان پذیرفت و بایستی عرض از مبداها را در برآورد لحاظ نمود؛ در نتیجه می‌توان از روش پانل جهت برآورد استفاده کرد.

جدول (۱۷): آزمون اثرات ثابت

آزمون اثرات	آماره آزمون	درجه آزادی	Prob
Section F - Cross	۱۳۸/۷۰۱۹۰۳	(۱۶، ۱۲۹)	./.....
Cross-section Chi-square	۴۳۸/۱۴۲۳۴۲	۱۶	./.....

منبع: یافته‌های تحقیق براساس خروجی نرم افزار Eviews 7

برای مشخص نمودن نوع روش تخمین به لحاظ اثرات ثابت یا تصادفی، بایستی

آزمون هاسمن مورد بررسی قرار گیرد. براساس نتایج آزمون هاسمن، مطابق جدول (۱۸)، فرضیه H_0 مبنی بر سازگاری تخمین‌های اثر تصادفی در کل کشورهای را نمی‌توان پذیرفت و بایستی تخمین به روش اثرات ثابت صورت گیرد.

جدول (۱۸): آزمون هاسمن

آزمون اثرات	آماره آزمون	درجه آزادی	Prob
Cross-section random	۸۸/۶۴۰۶۱۸	۵	./.....

منبع: یافته‌های تحقیق براساس خروجی نرم افزار Eviews 7

نتایج حاصل از برآورد مدل برای مجموع کشورهای رشد یافته و در حال توسعه با استفاده از روش‌های حداقل مربعات معمولی، حداقل مربعات معمولی پویا و حداقل مربعات معمولی کاملاً اصلاح شده در جداول (۱۹)، (۲۰)، (۲۱) بیانگر تاثیر منفی متغیرهای شاخص ترکیبی جهانی شدن، رشد تولید ناخالص داخلی و هزینه‌های سرمایه‌گذاری دولت، تأثیری منفی بر ضریب جینی است، در حالی که متغیرهای نرخ بیکاری و نرخ تورم، تأثیری مثبت بر ضریب جینی دارند. با معنی دار بودن ضریب متغیر اثرات تقاطعی (GLO*D) فرضیه تأثیر پذیری بیشتر توزیع درآمد کشورهای در حال توسعه نسبت به کشورهای توسعه یافته از شاخص ترکیبی جهانی مورد تایید قرار می‌گیرد.

جدول (۱۹): نتایج تخمین مدل به روش حداقل مربعات معمولی

متغیرها	ضریب	انحراف معیار	آماره t	Prob
C	۴۳/۹۰۴۳۲*	۲/۵۵۴۷۹۴	۱۷/۱۸۵۰۸	./.....
GY	-./۰۷۴۷۷۵***	./۰۳۹۵۲۶	-۱/۸۹۱۷۸۴	./۰۶۲۴
GLO*D	-./۳۷۴۸۵۳*	./۰۷۰۲۸۸	-۵/۳۳۳۰۶۸	./.....
U	./۳۷۲۸۲۹*	./۰۸۳۰۷۵	۴/۴۸۷۸۶۵	./.....
INF	./۰۲۷۰۹۴*	./۰۰۹۵۱۰	۲/۸۴۸۹۴۱	./۰۰۵۱
IG	-./۱۸۱۷۹۳**	./۰۸۸۳۶۹	-۲/۰۵۷۲۰۰	./۰۴۱۷
R ^۲	./۹۹۰۸۷۵			
تعدیل شده R ^۲	./۹۸۹۳۹۰			
آماره دورین - واتسون	۱/۶۰۷۲۶۳			
تعداد مشاهدات	۱۷۰			
*، ** و *** به ترتیب معنی داری در سطح ۱٪، ۵٪ و ۱۰٪ را بیان می‌کنند.				

منبع: یافته‌های تحقیق براساس خروجی نرم افزار Eviews 7

جدول (۲۰): نتایج تخمین مدل به روش حداقل مربعات معمولی پویا

متغیرها	ضریب	انحراف معیار	آماره t	Prob
C	۴۳/۵۹۰۱۷*	۴/۲۷۵۱۵۶	۱۰/۱۹۶۱۶	./.....
GY	-۰/۰۵۸۲۲۵**	۰/۰۲۵۹۸۵	-۲/۲۴۱۷۸۸	./۰۲۷۹
GLO*D	-۰/۳۱۴۰۲۷*	۰/۱۰۶۵۴۵	-۲/۹۴۷۳۵۲	./۰۰۴۱
U	۰/۳۸۱۴۴۴*	۰/۱۲۹۰۳۱	۲/۹۵۶۲۱۳	./۰۰۴۰
INF	۰/۰۳۴۶۹۴***	۰/۰۱۹۶۱۰	۱/۷۶۹۲۰۷	./۰۸۰۳
IG	-۰/۱۸۱۶۵۷***	۰/۱۰۳۵۲۴	-۱/۷۵۴۷۲۹	./۰۸۲۸
R _۲	۰/۹۹۲۵۰۴			
تعدیل شده R _۲	۰/۹۹۰۷۱۵			
آماره دوربین - واتسون	۱/۸۹۹۱۱۹			
تعداد مشاهدات	۱۷۰			
*، ** و *** به ترتیب معنی داری در سطح ۱٪، ۵٪ و ۱۰٪ را بیان می کنند.				

منبع: یافته‌های تحقیق براساس خروجی نرم افزار 7 Eviews

جدول (۲۱): نتایج تخمین مدل به روش حداقل مربعات معمولی کاملاً اصلاح شده

متغیرها	ضریب	انحراف معیار	آماره t	Prob
C	۴۶/۰۶۸۸۴*	۳/۲۲۶۲۳۶	۱۴/۲۷۹۴۴	./.....
GY	-۰/۰۶۸۷۸۰**	۰/۰۳۰۱۶۸	-۲/۲۷۹۹۰۲	./۰۲۴۴
GLO*D	-۰/۳۲۲۵۷۶*	۰/۰۸۳۰۱۷	-۳/۸۸۵۶۵۳	./۰۰۰۲
U	۰/۲۷۰۴۲۳**	۰/۱۲۵۸۸۴	۲/۱۴۸۱۸۸	./۰۳۴۰
INF	۰/۰۴۲۷۵۱***	۰/۰۲۴۴۸۱	۱/۷۴۶۲۸۱	./۰۸۳۷
IG	-۰/۲۴۷۷۴۵*	۰/۰۹۰۴۶۷	-۲/۷۳۸۵۰۳	./۰۰۷۲
R _۲	۰/۹۹۲۴۵۶			
تعدیل شده R _۲	۰/۹۹۰۹۶۱			
آماره دوربین - واتسون	۲/۰۱۳۸۴۷			
تعداد مشاهدات	۱۷۰			
*، ** و *** به ترتیب معنی داری در سطح ۱٪، ۵٪ و ۱۰٪ را بیان می کنند.				

منبع: یافته‌های تحقیق براساس خروجی نرم افزار 7 Eviews

۶- نتیجه گیری و پیشنهادات

۶-۱- نتیجه گیری

هدف این تحقیق، بررسی تاثیر جهانی شدن (در قالب شاخص ترکیبی)، تورم، رشد اقتصادی، بیکاری و سرمایه گذاری دولتی بر توزیع درآمد است، که ۱۷ کشور منتخب جهان به تفکیک ۹ کشور در حال توسعه و ۸ کشور رشد یافته، طی دوره‌ی زمانی ۲۰۰۱-۲۰۱۰ به شیوه‌ی هم‌انباشتگی پانلی با رهیافت‌های حداقل مربعات معمولی (OLS)، حداقل مربعات معمولی پویا (DOLS) و حداقل مربعات معمولی کاملاً اصلاح شده (FMOLS) مورد مطالعه و بررسی قرار گرفتند؛ همچنین به منظور پی بردن به جزئیات نتایج، علاوه بر برآورد دو مدل جداگانه برای کشورهای در حال رشد و توسعه یافته، ۱۷ کشور منتخب نیز در قالب یک مدل واحد، مورد تجزیه و تحلیل واقع شدند و فرضیه‌ی بررسی میزان تأثیر پذیری بیشتر، توزیع درآمد کشورهای در حال توسعه نسبت به کشورهای توسعه یافته از شاخص ترکیبی جهانی شدن، مورد آزمون و بررسی قرار گرفت. بدین منظور، ابتدا بررسی‌های مربوط به ریشه‌ی واحد با استفاده از آزمون ایم، پسران و شین برای متغیرهای مدل‌های مورد بررسی انجام گرفت، که مانایی متغیرها در سطح $I(1)$ تأیید شد و سپس با انجام تحلیل‌های هم‌انباشتگی به روش کائو، یک ارتباط قوی بلند مدت بین شاخص ترکیبی جهانی شدن، تورم، رشد اقتصادی، بیکاری و هزینه‌های سرمایه گذاری دولت با توزیع درآمد در هر سه گروه کشورهای مورد بررسی، حاصل شد. نتایج حاصل از برآوردهای صورت گرفته نشان داد که توزیع درآمد، متأثر از شاخص ترکیبی جهانی شدن، تورم، درآمد، بیکاری و سرمایه گذاری دولتی در هر سه گروه کشورهای مورد بررسی است و میزان تأثیر پذیری وضعیت توزیع کشورهای در حال توسعه، از شاخص ترکیبی جهانی شدن بیشتر از کشورهای توسعه یافته است، که جزئیات نتایج به شرح ذیل ارائه می‌گردد:

۱. شاخص ترکیبی جهانی شدن، تأثیر منفی و معنی داری بر ضریب جینی دارد. براین اساس، جهانی شدن، منجر به بهبود وضعیت توزیع درآمد در کشورهای مورد مطالعه شده است.

۲. رشد اقتصادی، تأثیر منفی و معنی داری بر ضریب جینی دارد و منجر به بهبود وضعیت توزیع درآمد در کشورهای مورد مطالعه شده، و دلیل آن، کاملاً واضح و

آشکار است. رشد اقتصادی بالا و برخورداری از شرایط اقتصادی مناسب تر، می تواند فرصت های بیشتری را برای افزایش درآمدهای جامعه از طریق گسترش بازارها، فرصت ها و محرک های لازم برای افزایش درآمد تمامی گروه های درآمدی جامعه ایجاد نماید، که این مسأله از طریق جذب نیروی کار و افزایش سطوح دستمزدها، می تواند نقش قابل توجهی را در کاهش فقر و نابرابری ایفا می کند.

۳. هزینه های سرمایه گذاری دولت، منجر به بهبود وضعیت توزیع درآمد شده، و دولت ها از طریق سرمایه گذاری در بخش های مختلف جامعه می توانند زمینه های افزایش تولید، اشتغال و کاهش برخی هزینه های اجتماعی (از جمله کاهش هزینه مدارس از طریق ایجاد مدارس دولتی) را فراهم سازند و تا حد ممکن به تقلیل نابرابری کمک نمایند.

۴. بیکاری از طریق تاثیر مثبت بر ضریب جینی موجب بدتر شدن وضعیت توزیع درآمد در کشورهای مورد بررسی گردیده است. هرچه میزان مشارکت نیروی کار در فعالیت های اقتصادی کمتر باشد، در نهایت از طریق کاهش سطوح درآمدی، وضعیت زندگی مردم بدتر شده و بر میزان شدت فقر و نابرابری در جامعه افزوده می شود.

۵. تورم نیز زمینه ها و عوامل بدتر شدن وضعیت توزیع درآمد (بزرگتر شدن ضریب جینی) را در این کشورها فراهم کرده است. تورم به دلیل تأثیر بر وضعیت تخصیص و توزیع منابع، توزیع مجدد درآمد و انحراف منابع از تولید به فعالیت های دارای رانت، توزیع درآمد را تحت تأثیر قرار می دهد. در شرایط تورمی، از سویی قدرت خرید واقعی افرادی که درآمد اسمی ثابت دارند (مانند کارمندان دولت، کارگران، حقوق بگیران، افراد بازنشسته و مستمری بگیران) به شدت کاسته شده و از سوی دیگر، تصمیمات بنگاه های تولیدی و مالی از طریق افزایش سودآوری فعالیت ها و مشاغل غیر مولد و فعالیت های رانت طلبی تحت تأثیر قرار داده، که در نهایت منجر به گسترش نابرابری گردیده است.

۶-۲- پیشنهادها

بر اساس یافته های تحقیق، پیشنهادهای سیاستی زیر قابل ارائه است:

۱. با توجه به تاثیر مثبت شاخص ترکیبی جهانی شدن بر وضعیت توزیع درآمد، توجه به جهانی شدن و پیوستن به سازمان تجارت جهانی می تواند به بهبود وضعیت

توزیع درآمد در کشورهای مختلف کمک کند.

۲. با نظر گرفتن رابطه‌ی منفی بین رشد اقتصادی و ضریب جینی، بایستی زمینه‌های گسترش رشد و توسعه‌ی اقتصادی را در این کشورها شتاب داد. در این بین، حذف موانع سرمایه‌گذاری و نیز ارتقای قدرت رقابت‌پذیری محصولات تولیدی می‌تواند زمینه‌های کاهش نابرابری را تا حد قابل توجهی فراهم سازد.

۳. با توجه به رابطه‌ی منفی بین هزینه‌های سرمایه‌گذاری دولت و ضریب جینی، پیشنهاد می‌شود از این سیاست به عنوان روشی کوتاه مدت و میان مدت برای کاهش نابرابری استفاده شود و در کنار آن، برنامه‌ریزی‌های بلندمدت در قالب تغییر الگوی نظام مالیاتی و بازار کار برای مرتفع نمودن شکاف طبقاتی دنبال شود. به عبارتی، در قالب یک برنامه‌ی مدون و هدفمند، الگوی مناسبی برای سیاست‌گذاری توزیع درآمد تدوین شود.

۴. با عنایت به رابطه‌ی مثبت بین تورم و ضریب جینی، بدیهی است اجرای سیاست‌های تثبیت اقتصادی و مهار تورم می‌تواند با کاهش ریسک و عدم اطمینان و ایجاد ثبات اقتصادی، زمینه‌های رشد و توسعه‌ی اقتصادی و کاهش نرخ بیکاری بیکاری را فراهم ساخته و به تقلیل سطح نابرابری کمک شایانی بنماید.

۵. با در نظر گرفتن تاثیر منفی بیکاری بر وضعیت توزیع درآمد، توصیه می‌شود که دولت‌ها با اتخاذ تدابیر مناسب از جمله اعطای یارانه به واحدهای تولیدی و اشتغال‌زا، توسعه‌ی سرمایه‌گذاری صنعتی، نظارت دقیق بر اعتبارات اشتغال‌زایی، زمینه‌سازی برای تشویق سرمایه‌گذاری، جذب سرمایه‌های خارجی از طریق تعدیل نرخ بیکاری برای کاهش نابرابری اقدام جدی به عمل آورند.

منابع

- ۱- بهکیش، محمد مهدی. ۱۳۸۱. اقتصاد ایران در بستر جهانی شدن، تهران: نشر نی.
- ۲- جلایی، سید عبدالمجید و ستاری، امید. ۱۳۹۱. پیش‌بینی اثر جهانی شدن اقتصاد بر توزیع درآمد روستایی شهری ایران با استفاده از شبکه‌ی عصبی مصنوعی، فصلنامه‌ی روستا و توسعه، شماره‌ی ۳، صص ۱-۲۰.

- ۳- حجازی، سید محمدحسن. ۱۳۸۲. رویکردی جامعه شناختی به فرایند سکولاریزاسیون در عصر جهانی شدن، قم، چهارمین کنگره‌ی دین پژوهان کشور.
- ۴- سامتی، مرتضی، رنجبر، همایون و اوحدی اصفهانی، سپیده. ۱۳۹۰. تحلیل اثر جهانی شدن بر توزیع درآمد در کشورهای منتخب، فصلنامه‌ی پژوهشنامه‌ی بازرگانی، شماره‌ی ۵۹، صص ۱۶۳-۱۸۳.
- ۵- شجاعی زند، علیرضا. ۱۳۸۲. جهانی شدن و دین، فرصت‌ها و چالش‌ها، قم: چهارمین کنگره‌ی دین پژوهان کشور.
- ۶- گرجی، ابراهیم و برهانی پور، محمد. ۱۳۸۷. اثر جهانی شدن بر توزیع درآمد در ایران، فصلنامه‌ی پژوهش‌های اقتصادی ایران، شماره‌ی ۳۴، صص ۹۹-۱۲۴.
- ۷- مالک، محمدمهدی. ۱۳۸۸. جهانی شدن اقتصاد از رویا تا واقعیت، انتشارات کانون اندیشه جوان.
- ۸- نجارزاده، رضا و مهدوی راسخ، الهام. ۱۳۸۹. بررسی تأثیر جهانی شدن بر توزیع درآمد در کشورهای عضو دی هشت، فصلنامه‌ی پژوهشنامه‌ی بازرگانی، شماره‌ی ۵۴، صص ۸۷-۱۰۹.
- ۹- نظری، محسن و فتوره چی، زهرا. ۱۳۸۸. رابطه جهانی شدن با توزیع درآمد در ایران، آزمون فرضیه کوزنتس، استالپر-ساموئلسون و ماندل در ایران، فصلنامه‌ی علمی پژوهشی رفاه اجتماعی، شماره ۳۶، صص ۲۳۷-۲۵۴.
- 10- Adams, S. (2007). Globalization and Income Inequality: Implications for Intellectual Property Rights, *Journal of Policy Modeling*, No. 30, PP. 725– 735.
- 11- Bigsten, A. & Durevall, D. (2005). Openness and Wage Inequality in Kenya, *World Development*, No. 3, PP. 456–480.
- 12- Dreher, A. (2006) Does Globalization Affect Growth? Empirical Evidence from a new Index, *Applied Economics* 38, 10, pp. 1091–1110.
- 13- European Commission. (2013). Accessed at http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/statistics//search_database.
- 14- Figini, P. and H. Gorg, (1999). Multinational companies and wage inequality in the Host country: the case of Ireland. *Weltwirtschaftliches Archiv*, Band 135, heft, 4, pp. 135–145.
- 15 - Kao, C. & Chiang, M. H. 2000. Testing for Structural Change of a Cointegrated Regression in Panel Data, Center for Policy Research, Syracuse University, Mimeo.

16- Kao, C. & Chiang, M. (1999). On the Estimation and Inference of a Cointegrated Regression in Panel Data. Working Paper, Center for Policy Research, Syracuse University, New York, No. 2.

17- Mah, J. (2003). A Note on Globalization and Income Distribution, The Case of Korea, 1975-1995, Journal of Asian Economics, No. 14, PP. 157-164.

18- Milanovic, B. (2005). Can We Discern the Effect of Globalization on Income Distribution? Evidence from Household Budget Surveys, World Bank Economic Review, Oxford University Press, No. 19, PP. 21-43.

19- Milanovic, B. (2002). Can We Discern the Effect of Globalization on Income Distribution?, Policy Research Working Paper, world Bank, development research group, No. 2876, PP. 1-24.

20- Mundell, R. A. , (1957). International trade and factor mobility. American Economic Rev. , 47(3), pp. 321-335.

21- Phillips, P. , & Moon, H. 1999. Linear Regression Limit Theory for Nonstationary Panel Data, Econometrica, No. 67, PP. 1057-1112.

21- Rodriguez F. & Rodrik, D. (2001). Trade policy and Economic Growth: a Skeptic's Guide to the Cross National Evidence, NBER Macroeconomics No. 15, PP. 261-338.

22- Stock, J. H. & Watson, M. W. 1993. A Simple Estimator of Co integrating Vectors in Higher Order Integrated Systems, Econometrica, No. 61, PP. 783 -820.

23- Swiss Economic Institute, KOF Index of Globalization, Retrieved from <http://globalization.kof.ethz.ch/>.

24- Wood, A. , (1994). North-South Trade, Employment, and Inequality: Changing Fortunes in a Skill Driven World. Clarendon Press, Oxford.

25- World Bank. (2013). World Development Indicators, Retrieved from <http://www.worldbank.org/data/online-databases.html>.

